

Länsstyrelsen
Värmland

Regional utveckling
Måret Engström
010-2247214

Yttrande

Datum

2017-03-22

Sida
1 (14)

Referens

600-814-2017

Yttrande till Parlamentariska Landsbygdskommitténs slutbetänkande ”För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd”

Er beteckning: SOU 2017:1

Inledning

En levande landsbygd är en resurs. Här finns gröna näringar kopplade till jord – och skogsbruk, entreprenörer inom livsmedels – och besöksnäringen tillsammans med företag i snart sagt alla branscher. Med tillgång till bredband eller snabb uppkoppling för alla och en väl utbyggd infrastruktur, en samhällsplanering som är tillåtande och ett levande kulturutbud skapas den attraktionskraft som behövs för att människor ska bo och leva utanför de stora tätorterna. Det ger i sin tur den kompetensförsörjning som efterfrågas av såväl privat som offentlig sektor och underlag för samhällsservice såsom skola, barnomsorg, landsbygdshandel och utbildningscentra. Tillgång till kollektivtrafik och service är något som skapar goda boendemiljöer och därmed ökar platsens attraktivitet.

Länsstyrelsen välkomnar ett förslag på landsbygdspolitik som synliggör de resurser som finns på landsbygden. Tillsammans med en nationell livsmedelsstrategi, ett nationellt skogsprogram, ett förslag på nationellt arbete med besöksnäring och underlag i form av serviceutredningen, postlagsutredningen och entreprenörskapsutredningen m.fl. kommer det nu att finnas ett antal utgångspunkter att ta fasta på inför framtiden.

Sammanfattning

Länsstyrelsen är positiv till kommitténs betänkande och att denna går linje med Länsstyrelsen Värmlands vision:

”En hållbar utveckling i hela länet – ekonomiskt, miljömässigt och socialt.”
Likvärdiga villkor att arbeta, bo och leva i hela länet är en förutsättning för att uppfylla visionen och strävan efter en inomregional balans är nödvändig.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommittén lägger en bred ansats på åtgärder för landsbygden. Landsbygdens möjligheter uppmärksammas liksom betydelsen av ett starkt samhällskontrakt.

Vidare håller Länsstyrelsen med om de målsättningar som kommittén föreslår. Länsstyrelsen tillstyrker huvudelen av åtgärdsförslagen men anser också att de i de flesta fall behöver utredas vidare för att skapa ett bra genomförande med bästa effekt. En viktig sådan utredning är exempelvis gränsdragningen mellan de 23 utpekade kommunerna med särskilda behov i förhållande till liknande kommuner.

Näringsliv och företagande på landsbygden är särskilt beroende av tillgång på riskkapital. Problemet med bristande säkerheter påverkar möjligheterna till finansiering. Även frågor kring avkastningskrav och avskrivningsregler behöver ses över. Länsstyrelsen vill trycka på att de platsbundna näringar och till dem relaterade näringar är en avgörande del av näringslivet på landsbygden. Dessa är också viktiga för en fossilfri och biobaserad samhällsutveckling. Lagstiftning och regeltillämpning som försvårar villkoren för de som driver platsbunden verksamhet på landsbygden, säsongsbunden verksamhet och som försörjer sig på differentierad verksamhet, behöver ses över.

Digital kommunikation och transportinfrastruktur är idag den allra mest betydelsefulla frågan för landsbygdens utveckling. Därför välkomnar Länsstyrelsen förslaget till ny bredbandsstrategi som nu beslutats i Sverige. Ett förslag till ny strategi finns i betänkandet. Fungerande vägar, järnvägar, hamnar, flyg och kollektivtrafik samt satsningar på fossilfria drivmedel och transportmedel ska också finnas tillgängliga på landsbygden.

Länsstyrelsen avstyrker endast två av betänkandets förslag och dessa båda är kopplade till förslagen om underlag till Länstransportplanen. Förslagen pekar på nya uppdrag till Trafikverket och Länsstyrelsen. Länsstyrelsen anser att arbetet med Länstransportplanens alla delar ska samlas på den aktör som idag har ansvaret för densamma och inte splittras på fler aktörer.

Det kan inte tillräckligt understrykas att kompetensförsörjning är nödvändig för att både privat och offentlig sektor ska kunna bemanna sin verksamhet. Mycket utbildning kan ske på distans men om det går att förverkliga förslaget med ett utvecklingscentra per FA-region så kommer möjligheterna att människor bosätter sig där deras kompetens behövs öka.

Samhällsplanering och bostadsbyggande är till stora delar beroende av varandra och till det behövs kapital och lättnader i regelverk. En samhällsplanering som ger utrymme för ett tillåtande förhållningssätt till etableringar och bostadsbyggande underlättar möjligheterna för boende och företagande på landsbygden med hänsyn tagen till de naturvärden som är viktiga, inte bara för artrikedomen, utan också för friluftslivet och besöksnäringen.

Det kommunala utjämningsystemet är grundbulten i arbetet med att få likvärdiga förhållanden att leva och verka i hela landet. Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur måste finnas för att attrahera människor till ett bra liv på landsbygden.

I Värmland finns positiva erfarenheter och flera goda exempel på när statliga myndigheter etablerat sig. Konsumentverket och Elsäkerhetsverket är två exempel på det och det senaste tillskottet, Fastighetsmäklarinspektionen, har Länsstyrelsen redan sett stora samordningsmöjligheter med. Länsstyrelsen förordar ytterligare statlig närvaro i Värmland varav ett av förslagen är att ytterligare koncentrera MSB:s verksamhet till länet genom att flytta huvudkontoret från Stockholm till Värmland.

Genom förslagen till ny styrning och organisering av landsbygdspolitiken ser Länsstyrelsen att staten och myndigheterna får ett ökat ansvar. Med det följer det naturligt att länsstyrelserna som statens enda myndighet med länet som geografiskt område också tar en starkare roll.

Civilsamhället är en omistlig resurs i hela samhället inte minst på landsbygden. Ytterligare insatser som kan stärka och stödja dessa krafter behövs oavsett om de finns i stad eller på landsbygd. Länsstyrelsen tillstyrker särskilt förslaget om att hela Sverige ska vara föremål för möjligheten att söka utvecklingsmedel till lokalt ledd utveckling(LLU).

Åtgärderna som tar vara på landsbygdens möjligheter ska samordnas för att skapa den attraktionskraft som behövs för att bo och verka där. Länsstyrelsen tycker att det är viktigt att lyfta fram landsbygden och dess värden på ett positivt sätt och tycker att kommittén har tagit några steg på vägen. Staden behöver inte nödvändigtvis vara norm och landsbygden inte alltid ”avlägset belägen”.

2 Näringsliv och företagande

Länsstyrelsen tillstyrker samtliga förslag för näringsliv och företagande.

Länsstyrelsen vill särskilt framföra:

- Värdet av de platsbundna näringarna och den mark som de bedrivs på behöver lyftas fram. Den värmländska jordbruksmarken har stora skillnader mellan slätt- och skogsbygd, och det är viktigt att komma ihåg att det inte bara är de bördigaste jordarna som har betydelse för livsmedelsproduktionen. Ett förändrat klimat kan ställa helt andra krav på grödor och markegenskaper och då kan markerna i marginalbygderna visa sig vara mycket värdefulla. Både skogs- och jordbruksnäringar kräver folk på plats för att verksamheten ska fungera bra.
- Att ett tydligt samordningsuppdrag ges till Länsstyrelsen när det gäller den nationella livsmedelsstrategin. När det gäller framtidens offentliga måltider finns det många aktörer som är inblandade men ingen aktör som kan samla dessa och skapa ett nätverk som ser hur vi kan skapa en helhetsbild från närodlat mat till intaget av denna och hur en långsiktighet i de gröna och blå näringarna är nära förknippat med vår hälsa.

- Ett viktigt inspel till landsbygdspolitiken är den kommande nationella skogsstrategin med följande handlingsplan. Den kommer att vara viktig för ett län med Värmlands näringslivsstruktur. Sveriges skogsareal utgör mindre än en procent av världens skogar och vi är en av världens största exportörer av sågade trävaror, papper och avsalumassa.
- Ett annat viktigt inspel till landsbygdspolitiken är den pågående utredningen om besöksnäringen. Besöksnäringen är den idag snabbast växande tjänsteexporterande näringen och i många fall ett ytterligare exempel på en platsbunden näringsverksamhet på landsbygden. Besöksnäringen behöver en nationell strategi, insatser som stimulerar nya företag och idéer, stödjande exportstrategier, mötesplatser och möjlighet till företagsstöd och andra bidragsformer t ex via Landsbygdsprogrammet.

2.3.1 Finansiellt kapital

- Almi behöver ha en nära dialog med länsstyrelserna eftersom många investeringar idag sker genom Landsbygdsprogrammet. Vid ett förstärkt uppdrag för ALMI anser Länsstyrelsen att ALMI kan fylla en roll för att komplettera finansiering men de kan inte ta bankens alla roller. Landsbygdsföretagen måste ofta uppvisa starkare säkerheter för att få tillgång till långivning med fördelaktiga räntevillkor.
- En bättre strukturerad regional organisation och bättre samordning mellan centrala och regionala aktörer skulle vara gynnsam för innovations- och entreprenörskapsklimatet. Länsstyrelsens erfarenheter är att det är svårt att få riskkapitalbolag att satsa i landsbygdsföretag. För att satsa på tidiga skeden i innovationsprocessen visar sig lokala – och regionala institutioner såsom innovationsparker, inkubatorer, innovationsrådgivare som mer betydelsefulla tillsammans med regionala utvecklingspengar såsom innovationscheck och såddlån. Länsstyrelsen har yttrat sig till ”Betänkandet Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet (SOU 2016:72)” dnr 300–13174–16

2.3.2 Förnyelse och innovationer

- Länsstyrelsen är positiv till att Vinnova utvecklar sitt inkubatorprogram. Länsstyrelsen förordar att man samarbetar med de myndigheter som har ett regionalt utvecklingsansvar idag och ger stöd till att inrätta lämpliga former för rådgivning i hela landet.
- I Värmland har vi identifierat livsmedelsindustrin och förädlingsindustrin som branscher som behöver andra innovationsmodeller än de traditionellt använda.
- Länsstyrelsen anser att Landsbygdsprogrammet är ett självklart verktyg att använda för att genomföra den önskade politiken men att betydligt större insatser i form av budgetmedel måste sättas av.

Landsbygdsprogrammet behöver ge utrymme för ”mjuka investeringar” såsom kompetensutveckling och rådgivning.

2.3.3 Platsbundna verksamheter

- Förutom de målsättningar som föreslås avseende offentlig upphandling med krav på svenskt miljö – och djurskydd, föreslår Länsstyrelsen att ett uppdrag ges till länsstyrelserna om att upprätta regionala handlingsplaner för livsmedel.

2.3.4 Näringslivspaket till 23 kommuner

- Länsstyrelsen tillstryker förslagen om ett näringslivspaket riktat till kommuner med extra stora utmaningar, med tillägget att förslagen budgetram på 500 mkr är för låg och behöver utredas mot en önskad höjning.
- Torsby kommun i Värmlands län har utpekats av kommittén som en av de 23 kommuner som behöver extra stöd. Länsstyrelsen vill framhålla Torsby kommun som en plats med växande attraktionskraft och en omfattande besöksnäring. Förutom det finns också flera nya näringslivssatsningar planerade, lönsam landsbygdshandel och ett civilsamhälle som skapat efterfrågad kulturturism och en kommun i framkant. Torsby har haft fördelar av att ingå i stödområde A med möjligheter för företag att söka Regionala Investeringsstöd (RIS) vilket medför större möjligheter vid investeringar. På samma sätt hoppas Länsstyrelsen att det nya föreslagna stödpaketet kan bidra till en fortsatt positiv utveckling för de berörda kommunerna.
- Länsstyrelsen anser att en mer finkornig analys av landsbygden hade kunnat bli mer träffsäker i sin analys och valet av områden. Att peka ut 23 kommuner är endast att hantera en del av de landsbygdspolitiska utmaningarna. Som också beskrivs i utredningens konsekvensanalys finns områden med liknande utmaningar som t ex Torsby i delar av andra kommuner och FA-regioner.

2.3.5 Forskningscentrum för kunskapsutveckling

- Förslaget är att forskningen ska röra företagande och näringslivsutveckling. Länsstyrelsen anser att forskningscentrat även ska få i uppdrag att utvärdera och utreda konsekvenser av regeringens politik på möjligheten att leva och verka på landsbygden ur ett bredare perspektiv.

3 Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Länsstyrelsen tillstyrker femton av de sjutton förslagen för digital kommunikation och transportinfrastruktur och avvisar de två förslagen om arbetet med Länstransportplanen, se nedan 3.2.1.

Länsstyrelsen vill särskilt framföra:

- Att det säkerställs att en del av bredbandsmiljarden används till de 23 utpekade kommunerna. Den stora utmaningen i Värmland är finansieringen av accessnät i de områden där marknaden inte visar intresse av att bygga ut bredband.
- Fritidshus bör ingå i målet för bredbandsstrategin. Många människor bor eller vill bo längre perioder i sina fritidshus under förutsättning att de kan sköta sina jobb därifrån med digital teknik. Detta är en möjlighet att få fler boende på landsbygden som inte får förbises.
- Länsstyrelsen understryker att samverkan mellan bredbandsforum och respektive län är viktig.

3.1.2 Innovationsupphandling av bredband

- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att utöka budget medel för att fullborda bredbandsutbyggnaden men föreslår att anslaget utökas till 500 mkr. Det är av stor vikt att regionala förutsättningar beaktas vid fördelningen av dessa medel
- Landsbygdsprogrammets stöd måste snarast få regionala kriterier så att det kan anpassas till vitt skilda regionala förutsättningar och kan samordnas med Regionalfondmedlen som har regionala kriterier. Länsstyrelsen har ett uttalat önskemål om att regelverket för bredbandsstödshanteringen om möjligt förenklas under kommande programperiod och att de nationella urvalskriterierna ses över för att kunna destinera stödet till de geografiska områden som är särskilt svåra och kostsamma att bygga ut med bredband.

3.2 Transportinfrastruktur

- Länsstyrelsen saknar konsekvensanalys och förslag som inbegriper transportsektorns framtida utveckling. En omställning till en fossilbränslefri fordonsflotta är nödvändig för att uppnå Sveriges långsiktiga klimatmål. Dessutom föreslog Miljömålsberedningen i sitt betänkande (SOU 2016:47) ett sektorsmål för inrikes transporter om minskade utsläpp med 70 procent till år 2030 jämfört med 2010. Genomförandet av nödvändiga åtgärder för att nå målet kommer att ha konsekvenser, inte minst för den transportberoende landsbygden. Desto viktigare är det att landsbygden rustas för att klara dessa förändringar. Omställningen behöver dock inte nödvändigtvis innebära dyrare transporter. Elfordon, för att nämna ett exempel, möjliggör väsentligt lägre ”bränslekostnad”, jämfört med fordon med förbränningsmotor, och kan därmed vara en viktig pusselbit för att underlätta arbetspendling och lättare godstransporter på landsbygden.

3.2.1 Länstransportplaner

- Länsstyrelsen avstyrker förslagen om att Trafikverket och länsstyrelserna får ett utökat uppdrag med underlag till Länstransportplanerna och anser att uppgiften bör ligga hos den myndighet som har ansvaret för Länstransportplanen med syfte att skapa tydlighet i uppdraget. Förslaget skulle innebära en helt ny och omfattande arbetsuppgift för Länsstyrelsen och underlaget som ska

sammanställas finns hos Trafikverket, det regionala kommunförbundet, kollektivtrafikmyndigheten och kommunerna.

3.2.2 Reseavdrag

- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om förändring av reseavdraget men anser att man bör pröva möjligheterna att rikta bidraget i högre grad till resor med låga utsläpp av växthusgaser.

4 Kompetensförsörjning

Länsstyrelsen tillstyrker samtliga förslag för kompetensförsörjning.

Länsstyrelsen vill särskilt framföra:

- Det är lika viktigt för den offentliga som för den privata sektorn att utbildning med lokala anpassningar behövs för att kunna säkerställa framtidens kompetensförsörjning. Till detta finns ett klimatperspektiv men också ett steg i rätt riktning för ett jämställt Sverige.
- Utmaningen med att skapa utbildningscentra eller lärcentra i varje FA-region kan kompletteras med distansutbildningar och lokala lösningar genom samlokalisering med servicepunkter på landsbygden.

5 Samhällsplanering och bostadsbyggande

Länsstyrelsen tillstyrker samtliga förslag för samhällsplanering och bostadsbyggande.

5.1 Landsbygderna i översiktsplaneringen

- Länsstyrelsen anser att det finns flera arbetssätt och metoder framtagna av kommuner som kan ligga till grund för Boverkets vägledning. Det finns flera kommuner som har tagit fram översiktsplaner med en stark landsbygdsfokus. Som kommittén beskriver finns det en viss tendens för översiktsplaner att behandla landsbygderna ur stadens perspektiv. Att utveckla metoder för att i ökad utsträckning involvera civilsamhället i samhällsplaneringen ser Länsstyrelsen som mycket positivt då engagemang och en god dialog är grunden till en bra översiktsplaneprocess. De lokala utvecklingsplaner som Lokalt ledd utveckling i Leader-områden har tagit fram kan nämnas som en inspirationskälla. De omfattar visserligen större områden än en kommun men innehåller mycket information om just dessa värden.
- I översiktsplaner bör det undvikas exploatering av jordbruksmark. Även jordbruksmark som idag inte klassats som den mest värdefulla eller bördigaste kan få stor betydelse i ett förändrat klimat. Att lyfta fram jordbruksmarkens värde är viktigt, både för livsmedelsförsörjning som nämns i betänkandet, samt för ekosystemtjänster och för de höga natur- och kulturvärden som är knutna till detta landskap.

- Använd den kommunala översiktsplaneringen också till att utvecklingen av bebyggelse och infrastruktur på så sätt att kollektivtrafik och service på landsbygden stärks.
- Det krävs en ökad samplanering av bostäder och infrastruktursatsningar mellan stat och kommun för att satsningar och etableringar ska gå i samklang och ge den utväxling som glesare befolkade bygder behöver.

5.2.1 Förbättrade krediter för byggande i landsbygden

- Länsstyrelsen anser även att frågor kring avkastningskrav och nedskrivningsregler behöver klargöras. Det finns dessutom ett allmänt behov av åtgärder som stimulerar till förnyelse i bostadsbeståndet och ökad rörlighet i bostadsmarknaden på landsbygden förutom föreslagen utredning av särskilda landsbygdslån.

6 Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

Länsstyrelsen tillstyrker samtliga förslag för kommersiell service, välfärdstjänster och kultur.

Länsstyrelsen vill särskilt framföra:

- I betänkandet saknas mål och förslag gällande trygghet kopplat till skydd mot olyckor som behövs för en långsiktigt hållbar utveckling för landsbygden. För att uppnå likvärdiga förutsättningar för medborgarna att arbeta, bo och leva i landsbygderna bör trygghet kopplat skydd mot olyckor beröras, i likhet med hur polis, hälso- och sjukvård har berörts. Utredningen bör som minst peka på och påminna om kommunens ansvar d.v.s. det bör nämnas och förtydligas var ansvaret ligger.
- Förutsättningarna för ombudsverksamhet hos butiker på landsbygden måste ses över. Utredningen konstaterar att staten måste ta ett större och samlat ansvar för landsbygdens kommersiella service. Små butiker kan nekas ombudskap eftersom de enligt de statliga bolagens direktiv inte har den omsättning, kunskap eller resurser som krävs för att få bli ombud.
- Ersättningarna för ombudsverksamheten behöver höjas.
- De extra 35 miljonerna i särskilt driftstöd ska noga följas upp och utvärderas.
- Elbilar och laddstolpar ska nämnas i sammanhang med drivmedelsstationer och servicepunkter på landsbygden. Landsbygdsbefolkning utan kollektivtrafik är beroende av bil och landsväg.

- Konkreta satsningar inom kulturen saknas i utredningen. Kultur är centralt för utveckling. Stöd och uppmärksamhet bör inte bara ges till stora etablerade aktörer utan bör också komma mindre och nystartade aktörer till del. Att nyetablera en kulturaktivitet tar tid och alla stora evenemang/aktiviteter var små från början.
- Allmänna samlingslokaler exempelvis hembygds- och bygdegårdarna är en plattform för en stor del av kulturen på landsbygden. Trots det nämns de överhuvudtaget inte i förslaget. Dessa är redan befintliga kulturmötesplatser som bör ges förutsättningar att ytterligare utvecklas.
- Underhåll och investeringar i transportsystemet är avgörande för om servicepunkter på landsbygden ska kunna erbjuda varor och tjänster. Utan farbara vägar och smarta logistiklösningar kan vi inte heller transportera mat, medicin eller bensin.
- Utvecklingscentra för högre utbildning kan kopplas till servicepunkter på landsbygden.
- Utbyggnad av bredband i alla delar av landet är nödvändigt för att kommersiell service, betaltjänster och andra välfärdstjänster ska fungera utanför tätorten.

6.2.1 Lokal serviceutveckling i översiktplaneringen

- Länsstyrelsen vill tydliggöra att ett planeringsunderlag för serviceperspektivet till översiktplaneringen också ska innefatta grundläggande betaltjänster. Serviceperspektivet är en viktig fråga inte minst med tanke på varuförsörjning på grund av åldrande befolkning eller vid kriser.

6.2.3 Kreditinstitutens ansvar för betaltjänster och kontanthantering

- Högre krav kan ställas på de nya digitala betaltjänsterna och att den nya digitala servicen tillgängliggörs för de utsatta målgrupperna äldre och funktionsnedsatta. Denna målgrupp bör beaktas tidigt i utvecklingsprocesserna för att minska risken för digitalt utanförskap. Ovanstående krav bör vara uppfyllda när Finansinspektionen ger tillstånd för en ny tjänst.

6.4.1 Det kommunala utjämningsystemet

- Det kommunala utjämningsystemet är grundbulten i arbetet med att få likvärdiga förhållanden att leva och verka i hela landet och Länsstyrelsen välkomnar också förslaget till utredning över hur de specialdestinerade statsbidragen kan göras generella.

7 Statens närvaro i landsbygderna

Länsstyrelsen tillstyrker samtliga förslag för statens närvaro i landsbygderna.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget tillföra:

- I Värmland finns positiva erfarenheter och flera goda exempel på när statliga myndigheter etablerat sig. Konsumentverket och Elsäkerhetsverket är två exempel på det och det senaste tillskottet, Fastighetsmäklarinspektionen, har Länsstyrelsen redan sett stora samordningsmöjligheter med. Länsstyrelsens förslag är att ytterligare koncentrera MSB:s verksamhet till länet genom att flytta huvudkontoret från Stockholm till Värmland.
- Staten bör gå före och göra en översyn av sina verktyg för att fullt ut utnyttja digitaliseringens möjligheter. Fungerande digitala tjänster är avgörande för att myndigheter ska vara tillgängliga i hela landet.

7.1.2 Polisens närvaro på landsbygden

- En fungerande ordningsmakt med kortare inställetider är, utöver för prioritet 1-ärenden, även viktigt för att servicepunkter ska våga erbjuda servicetjänster. För servicepunkter på landsbygd som erbjuder t ex betaltjänster är säkerhets- och trygghetsaspekt en avgörande fråga.

8 Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

Länsstyrelsen tillstyrker samtliga förslag för styrning och organisering av landsbygdspolitiken.

8.1.5 Inrättande av Landsbygdsdelegation

- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om en Landsbygdsdelegation, med tillägget att delegationens roll, uppdrag och organisation tydliggörs.

Genom förslagen till ny styrning och organisering av landsbygdspolitiken ser Länsstyrelsen att staten och myndigheterna får ett ökat ansvar. Med det följer det naturligt att länsstyrelserna som statens enda myndighet med länet som geografiskt område också får en starkare roll.

Länsstyrelserna har idag en mycket viktig och central roll i landsbygdsutvecklingsfrågor. Länsstyrelserna har ansvaret för Landsbygdsprogrammets genomförande. En lång rad av länsstyrelsernas uppdrag bidrar till regional utveckling och därmed många landsbygdsspecifika frågor. Här bland kan räknas allt från företagsstöd, grundläggande betaltjänster, kommersiell service, bredbandsutbyggnad, jämställdhet och integration, djurskydd och viltvård, miljö- och naturvård, friluftsuppdrag, klimat – och energistrategier m.fl. uppdrag. Länsstyrelsen arbetar med alla dessa verksamhetsområden på ett förtjänstfullt sätt och förordar att fortsätta ha den rollen i framtiden.

Länsstyrelserna har redan idag ansvaret att samordna staten i länet och Länsstyrelsen ser positivt på att fler nationella myndigheter får en starkare regional förankring genom förslaget till Landsbygdsdelegation.

Flera av Landsbygdskommitténs förslag för landsbygdspolitiken präglas av regionala tillväxtfrågor, kompetensutveckling och kultur vilket är frågor som idag i stor utsträckning hanteras av den regionalt utvecklingsansvariga myndigheten. Det är viktigt att undvika att arbetet med landsbygdens särskilda villkor hanteras i ett eget spår eller ”på sidan om”. Därför bör förslaget till organisation av en Landsbygdsdelegation noga förankras med Regionkommunerna, om delegationen ska bestå av aktörer utanför Länsstyrelsernas statliga samordningsansvar.

Länsstyrelsen ser mycket positivt på en nära samverkan med de aktörer som föreslås i betänkandet och bjuder gärna in dem till den föreslagna Landsbygdsdelegationen. Den samsyn, den regionala kraftsamling och påverkansmöjlighet som en sådan samverkan bidrar till kan inte överskattas.

9 Civilsamhället utvecklar landsbygderna

Länsstyrelsen tillstyrker samtliga förslag för att främja det civila samhällets roll i landsbygdsutveckling. Förslagen ligger i linje med Länsstyrelsens nuvarande arbetsätt.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget tillägga

- Civilsamhället är en omistlig resurs i hela samhället inte minst på landsbygden. Ytterligare insatser som kan stärka och stödja dessa krafter behövs oavsett om de finns i stad eller på landsbygd.
- Nya former för samarbete på landsbygden kan prövas. Att civilsamhället och företagarna förväntas engagera sig ideellt och samfinansiera servicen tillsammans med kommunen förekommer redan i mycket stor utsträckning på landsbygden. Ett exempel som kan nämnas är det EU-finansierade projekt som länsstyrelserna i Dalarna och Värmland deltar i tillsammans med några kommuner i ett Interreg -finansierat projekt där man provar en metod för platsutveckling, BID (Business Improving District).

9.3.1 Stödja studieförbunden

- Studieförbunden är en ovärderlig aktör i civilsamhället. I sammanhanget är det dock viktigt att framhålla om att det finns flera aktörer i civilsamhället såsom föreningar och organisationer som gör ett bra arbete och har stort förtroende i sina bygder.
- Studieförbundens verksamhet är ett utmärkt verktyg för att minska den digitala klyftan och det digitala utanförskapet beträffande betaltjänster.

9.3.2 Stärkt samverkan med civilsamhället och Leader

- Länsstyrelsen stödjer förslaget om att staten förstärker anslaget till LLU-arbetet med de 150 mkr som beräknats av Jordbruksverket för

att finansiera Leadermetoden i hela landet utan ESI-fondernas regelverk. Värmland tillhör ett av de län som har ett LLU/Leaderområde som inte blev prioriterat vid ansökan till ESI-fondernas flerfondslösning, Värmlands Bergslag. Denna särskiljning av landsbygders möjligheter till att få tillgång till utvecklingsmedel mellan olika delar av Sverige är inte acceptabel.

Avsnitt 10 Konsekvensanalys

10.2.4 Konsekvenser för miljön

Länsstyrelsen anser att en ny rubrik ska läggas till under rubrik 10 med lydelsen ”Konsekvenserna för möjligheterna att uppnå de nationella miljö kvalitetsmålen”.

I den nuvarande texten beskriver man kortfattat hur förslaget tar hänsyn till vissa delar av ”*Begränsad klimatpåverkan*”. Konsekvenser av transporter och konsumtion för detta miljömål saknas dock. Övriga miljömål som är starkt förknippade till landsbygdsutveckling exempelvis ”*Levande skogar*”, ”*Ett rikt odlingslandskap*”, ”*Bara naturlig försurning*”, ”*En god bebyggd miljö*” m.fl. saknas helt.

Allmänna synpunkter som inte är kopplade till specifika förslag i betänkandet

Länsstyrelsen är positiv till kommitténs betänkande och att denna går linje med Länsstyrelsen Värmlands vision:

”En hållbar utveckling i hela länet – ekonomiskt, miljömässigt och socialt.” Likvärdiga villkor att arbeta, bo och leva i hela länet är en förutsättning för att uppfylla visionen och strävan efter en inomregional balans är nödvändig.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommittén lägger en bred ansats på åtgärder för landsbygden. Landsbygdens möjligheter uppmärksammas liksom betydelsen av ett starkt samhällskontrakt.

Vidare håller Länsstyrelsen med om de målsättningar som kommittén föreslår. Länsstyrelsen tillstyrker huvuddelen av åtgärdsförslagen men anser också att de i de flesta fall behöver utredas vidare för att skapa ett bra genomförande med bästa effekt.

Attraktionskraft

Länsstyrelsen vill att åtgärderna som tar vara på landsbygdens möjligheter ska samordnas för att skapa den attraktionskraft som behövs för att bo och verka där.

Länsstyrelsen tycker att det är viktigt att lyfta fram landsbygden och dess värden på ett positivt sätt och tycker att kommittén har tagit några steg på vägen. Staden behöver inte nödvändigtvis vara norm och landsbygden inte alltid ”avlägsset belägen”. Relationen stad-land är ett ömsesidigt beroende. Landsbygden är extremt viktig för att städerna ska fungera och tvärtom. För

att landsbygden ska fungera måste det vara praktiskt möjligt och lockande att bo och verka där, oavsett var den ligger, inte bara i tätortsnära landsbygd. Attityden till landsbygden är att den ses som ett sämre val än att bo och verka i staden. Det är således viktigt att lyfta detta behov av attitydförändring och att landsbygden har enorma resurser och erbjuder en attraktivitet som inte staden kan ge.

En attraktiv plats att leva och bo på behöver locka med dagis och skola, transportinfrastruktur, arbete för både kvinnor och män, tillgång till samhälllig service och ett kulturutbud som ger sammanhang och struktur till bygden.

Det kan även påpekas att digitalisering, bättre transportinfrastruktur och tillgång till service, välfärd och kultur starkt påverkar ett områdes attraktivitet för bosättning.

Definitionen av landsbygd och perspektivet

Länsstyrelsen önskar en definition av landsbygd som innehåller fler parametrar än de bestående av kommun och FA-region såsom kommittén valt att göra. Länsstyrelsen anser att kommitténs förslag till landsbygdspolitiska åtgärder påverkas av hur man avgränsat och definierat vad som är landsbygd och typiskt för ett landsbygdsområde. Vid en mer fördjupad analys kan man finna fler gemensamma parametrar, tydligare urskilja om den funna problematiken är typisk för landsbygden eller ett mer allmänt utbrett samhällsproblem samt bättre möjliggöra att åtgärderna genomförs där de behövs. Landsbygdsproblematik finns även i kommuner med stora städer precis som möjligheterna finns vid närhet till landsbygdsområden.

FA-regioner

Länsstyrelsen rekommenderar att kommittén utgår från de uppgifter som presenteras i Tillväxtanalys rapport *Funktionella analysregioner – revidering 2015* för att undvika missförstånd i kommande arbete.

Utredningen hänvisar på flera ställen till Tillväxtanalys reviderade FA-regioner. Figur 1 (s.277) redovisar dock till en annan typindelning och på tabell 1 (s.278) blandas dessa uppgifter med de 60 nya FA-regionerna. Detta innebär att i utredningen pekas flera kommuner ut som *glesa landsbygdskommuner* (t.ex. Munkfors, Hagfors & Sunne) medan de enligt FA-regionindelningen ingår i *en tät region nära en större stad*.

Att ta del av statsbidrag

Länsstyrelsen anser att det måste utredas vidare hur det kan bli lättare och tydligare för företag, organisationer och civilsamhället att ta del av de resurser staten avsätter för olika åtgärder.

Möjligheten att söka pengar måste förenklas. Vad som behöver göras inom olika stödformer varierar och måste utredas vidare. Beträffande Landsbygdsprogrammet finns olika problematiska scenarios bestående bl. a.

av konsultberoende för företagsstöden och lågt söktryck i delar av de åtgärder där kommuner och föreningar kan söka projektstöd.

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av Landshövding Kenneth Johansson med Enhetschef Märet Engström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Verksamhetschef Torben Ericson samt Länsråd Johan Blom deltagit.